

**KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2015/1391,****13. august 2015,**

**millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1200/2009, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1166/2008, mis käsitleb põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuid ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringut, loomühikute koefitsientide ja karakteristikute määratluste osas**

**(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta määrust (EÜ) nr 1166/2008, mis käsitleb põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuid ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringut, <sup>(1)</sup> eriti selle artikli 7 lõiget 4 ja artikli 11 lõiget 7,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määrusega (EÜ) nr 1166/2008 on kehtestatud õiguslik raamistik võrreldava liidu statistika kogumiseks põllumajanduslike majapidamiste struktuuri ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringu jaoks.
- (2) Komisjoni määruses (EL) nr 715/2014 <sup>(2)</sup> on sätestatud 2016. aastal läbiviidava põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuga kogutavate karakteristikute uus loetelu. Seepärast on vaja määratlusi muuta.
- (3) Võrreldavuse huvides tuleks põhjenduses 2 osutatud karakteristikute loetelus esitatud määratlusi tõlgendada ja rakendada kogu liidus ühtsel viisil. Seepärast on vaja muuta põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringus kasutatavate karakteristikute määratlusi.
- (4) Komisjoni määruse (EÜ) nr 1200/2009 <sup>(3)</sup> II lisa tuleks viia vastavusse põhjenduses 2 osutatud karakteristikute uue loeteluga.
- (5) Määrust (EÜ) nr 1200/2009 tuleks seepärast vastavalt muuta.
- (6) Käesolevas määruses sätestatud meetmed on kooskõlas nõukogu otsusega 72/279/EMÜ <sup>(4)</sup> loodud alalise põllumajandusstatistika komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

*Artikkel 1*

Määruse (EÜ) nr 1200/2009 II lisa asendatakse käesoleva määruse lisa tekstiga.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

<sup>(1)</sup> ELT L 321, 1.12.2008, lk 16.

<sup>(2)</sup> Komisjoni määrus (EL) nr 715/2014, 26. juuni 2014, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1166/2008 (mis käsitleb põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuid ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringut) III lisa 2016. aastal läbiviidava põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuga kogutavate karakteristikute loetelu osas (ELT L 190, 28.6.2014, lk 8).

<sup>(3)</sup> Komisjoni määrus (EÜ) nr 1200/2009, 30. november 2009, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1166/2008, mis käsitleb põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringuid ja põllumajanduslike tootmismeetodite uuringut, loomühikute koefitsientide ja karakteristikute määratluste osas (ELT L 329, 15.12.2009, lk 1).

<sup>(4)</sup> Nõukogu otsus 72/279/EMÜ, 31. juuli 1972, millega luuakse alaline põllumajandusstatistika komitee (EÜT L 179, 7.8.1972, lk 1).

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 13. august 2015

*Komisjoni nimel*  
*president*  
Jean-Claude JUNCKER

---

LISA

„II LISA

**Liidu põllumajanduslike majapidamiste struktuuriuuringutes kasutatavate karakteristikute määratlused <sup>(1)</sup>****I. ÜLDKARAKTERISTIKUD****Majapidamise asukoht**

Põllumajandusliku majapidamise asukoht on määratletud määruse (EÜ) nr 1166/2008 artikli 2 punktis e.

**NUTS 3 piirkond**

NUTS 3 piirkond (komisjoni määruse (EL) nr 31/2011 <sup>(2)</sup> kohaselt), kus majapidamine asub.

**Kas majapidamine asub vähem soodsas piirkonnas?**

Teave vähem soodsa piirkonna kohta esitatakse kooskõlas nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 <sup>(3)</sup> artikliga 32.

L – majapidamine asub vähem soodsas piirkonnas (v.a mägipiirkonnad), mida mõjutavad olulised looduslikust eripärast tingitud piirangud, või muus piirkonnas, mida mõjutavad konkreetsest eripärast tingitud piirangud.

M – majapidamine asub vähem soodsas mägipiirkonnas.

N – tavaline piirkond (mitte vähem soodne piirkond).

**Majapidamise õiguslik vorm**

Põllumajandusliku majapidamise õiguslik vorm sõltub majapidamise valdaja seisundist.

**Kas majapidamine on ühismaa üksus?**

Spetsiaalne „ühismaa põllumajandusüksus” – virtuaalne üksus, mis on loodud andmete kogumise ja talletamise eesmärgil ja mis koosneb põllumajanduslike majapidamiste kasutatavast põllumajandusmaast, mis ei kuulu otseselt neile, st mille suhtes kehtivad ühised õigused.

**Kas majapidamise eest vastutab õiguslikult ja majanduslikult:****füüsiline isik, kes on ainuvaldaja, kui majapidamine on iseseisev?**

Füüsiline isik, kes on sellise majapidamise valdaja, mis ei ole ühise juhtimise kaudu ega muul sellisel viisil seotud ühegi teise valdaja majapidamisega.

Kui vastus eelmisele küsimusele on „jah”, siis kas kõnealune isik (valdaja) on ka majapidamise juht?

Kui kõnealune isik ei ole juht, siis kas majapidamise juht on valdaja pereliige?

Kui juht on valdaja pereliige, siis kas ta on valdaja abikaasa?

**üks või mitu füüsilist isikut, kes on osanikud, kui tegemist on majapidamiste ühendusega?**

Majapidamiste ühenduse osanikud on füüsilised isikud, kes omavad, rendivad või juhivad muul viisil ühiselt põllumajanduslikku majapidamist või kes juhivad ühiselt oma isiklikke majapidamisi, justkui oleks tegemist ühe majapidamisega. Koostöö aluseks peab olema seadus või kirjalik leping.

<sup>(1)</sup> Põllumajandusliku majapidamise (edaspidi ka „majapidamise”) ja loomühiku põhimõisted on esitatud määruse (EÜ) nr 1166/2008 artiklis 2.

<sup>(2)</sup> Komisjoni määrus (EL) 31/2011, 17. jaanuar 2011, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1059/2003 (millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalküpsuste liigitus (NUTS)) lisasid (ELT L 13, 18.1.2011, lk 3).

<sup>(3)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, 17. detsember 2013, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487).

**juriidiline isik?**

Muu õigussubjekt kui füüsiline isik, kellel on üksikisiku tavapäraseid õigused ja kohustused, nt õigus olla kohtuasjades hagejaks ja kostjaks (üldine iseseisev õigusvõime).

**Majapidamise valduse vorm (valdaja suhtes) ja põllumajandustootmise liik****Kasutatav põllumajandusmaa**

Kasutatav põllumajandusmaa on kogu põllumajandusliku majapidamise poolt haritav põllumaa, püsirohumaa, püskikultuuride all olev maa ja koduaiad sõltumata valdusvormist või sellest, kas maad kasutatakse ühismaa osana.

**Omaniku kasutuses**

Majapidamise poolt haritav põllumajandusmaa, mis on valdaja omanduses või mida ta kasutab kasutusvaldajana või pärandatava pikaajalise rendiõigusega rentnikuna või muude selliste tingimuste alusel.

**Rendisuhte alusel**

Kasutatav põllumajandusmaa, mida majapidamine rendib eelnevalt kindlaksmääratud renditasu eest (sularahas, loonustasuna või muul viisil) ja mille kohta on sõlmitud (kirjalik või suuline) rendileping. Kasutatav põllumajandusmaa loetakse ainult ühe põllumajandusliku majapidamise kasutuses olevaks. Kui kasutatav põllumajandusmaa on vaatlusaastal renditud rohkem kui ühele põllumajanduslikule majapidamisele, loetakse see tavaliselt selle majapidamise kasutuses olevaks, kes kasutab seda vaatluspäeval või kes on seda vaatlusaastal kõige kauem kasutanud.

**Loonusrendisuhte või muul alusel**

- a) Loonusrendisuhte alusel kasutatav põllumajandusmaa (mis võib moodustada terve põllumajandusliku majapidamise) on põllumajandusmaa, mida maaomanik ning põllumajandusmaa loonusrentnik harivad üheskoos kirjaliku või suulise loonusrendilepingu alusel. Loonusrendilepingu alusel kasutatava maa toodang (kas majanduslik või füüsiline) jagatakse nende osapoolte vahel kokkulepitud tingimustel.
- b) Muude valdusvormide alusel kasutatav põllumajandusmaa on põllumajandusmaa, mida ei ole märgitud muude eeltoodud kategooriate all.

**Ühine maa**

Põllumajandusliku majapidamise poolt kasutatav põllumajandusmaa, mis ei kuulu otseselt sellele majapidamisele, st mille suhtes kehtivad ühised õigused.

**Mahepõllumajandus**

Põllumajandustegevus, mis vastab i) nõukogu määruses (EÜ) nr 834/2007<sup>(1)</sup> või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) mahepõllundust käsitlevates asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud standarditele ja eeskirjadele.

**Majapidamise kogu kasutatav põllumajandusmaa, millel kasutatakse mahepõllumajandusliku tootmise meetodeid, mis on sertifitseeritud vastavalt riiklikele või Euroopa Liidu eeskirjadele**

Majapidamise poolt kasutatava põllumajandusmaa osa, mille puhul tootmine vastab majapidamise tasandil täielikult i) määruses (EÜ) nr 834/2007 või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) mahepõllundustootmise sertifitseerimist käsitlevates asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtetele.

**Majapidamise kogu kasutatav põllumajandusmaa, mille puhul minnakse üle mahepõllumajanduslikule tootmisele, mille meetodid peavad olema sertifitseeritud vastavalt riiklikele või Euroopa Liidu eeskirjadele**

Majapidamise poolt kasutatava põllumajandusmaa osa, millel kasutatakse mahepõllumajanduslikke tootmismeetodeid, kuid mille puhul ei ole veel lõppenud vajalik üleminekuperiood, et lugeda tootmine majapidamise tasandil täielikult vastavaks i) määruses (EÜ) nr 834/2007 või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) mahepõllundustootmise sertifitseerimist käsitlevates asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtetele.

<sup>(1)</sup> Nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007, 28. juuni 2007, mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määrase (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1).

**Majapidamise maa, millel kasutatakse mahepõllumajandusliku tootmise meetodeid, mis on sertifitseeritud vastavalt riiklikele või Euroopa Liidu eeskirjadele, või mille puhul minnakse üle mahepõllumajanduslikule tootmisele, mille meetodid peavad olema selliste eeskirjade kohaselt sertifitseeritud**

Majapidamise poolt kasutatav põllumajandusmaa, millel kasutatakse mahepõllumajanduslikke tootmismeetodeid või mis on üle minemas mahepõllumajanduslikele tootmismeetoditele, mis on sertifitseeritud vastavalt i) määruses (EÜ) nr 834/2007 või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) mahepõllundust käsitlevates asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud standarditele ja eeskirjadele, jagatuna põllumajanduskultuuride kategooriate kaupa.

*Allpool on loetletud põllumajanduskultuuride kategooriad mahepõllumajandusliku tootmise jaoks. Põllumajanduskultuurid on määratletud jaotises „II. Maa”.*

Teravili terade (sh seemne) saamiseks

Kuivatatud kaunviljad ja valgurikkad taimed terade (sh seemne ning teravilja ja kaunvilja segude) saamiseks

Kartul (sh varajane ja seemnekartul)

Suhkrupeet (v.a seeme)

Õlikultuurid

Värsked köögiviljad, melonid ja maasikad

Karja- ja heinamaa (v.a hooldamata karjamaa)

Puuvilja- ja marjaistandikud

Tsitruselistandikud

Oliiviistandikud

Viinamarjaistandikud

Muud põllumajanduskultuurid (kiutaimed jms), sh hooldamata karjamaa

**Loomakasvatases kasutatavad mahepõllumajanduslikud tootmismeetodid, mis on sertifitseeritud vastavalt riiklikele või Euroopa Liidu eeskirjadele**

Loomade arv, keda kasvatatakse majapidamises, mille puhul kogu loomakasvatus või osa sellest vastab majapidamise tasandil täielikult i) määruses (EÜ) nr 834/2007 või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) mahepõllundustootmise sertifitseerimist käsitlevates asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtetele, jagatuna loomakategooriate kaupa.

*Põllumajandusloomad on määratletud jaotises „III. Põllumajandusloomad”.*

Veised

Sead

Lambad ja kitsed

Kodulinnud

Muud loomad

**Põllumajandusettevõtte toodangu sihtkoht**

**Majapidamise valdaja kodumajapidamises tarbitakse üle 50 % majapidamise lõpptoodangu väärtusest**

Kodumajapidamine on valdaja perekond, mille liikmed elavad ühise katuse all, jagavad osa või kogu oma sissetulekust ja varast ning tarbivad üheskoos teatud kaupu ja teenuseid, peamiselt eluasest ja toitu.

Lõpptoodang selle karakteristiku mõistes on kasutuskõlblik toodang põllumajanduse arvepidamises <sup>(1)</sup>.

<sup>(1)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 138/2004, 5. detsember 2003, põllumajanduse arvepidamise kohta ühenduses (ELT L 33, 5.2.2004, lk 1).

**Otsemüük lõpptarbijatele moodustab üle 50 % majapidamise kogumüügist**

Otsemüük lõpptarbijatele tähendab põllumajandusliku majapidamise töödeldud või töötlemata omatoodangu müüki otse tarbijatele vahetuks tarbimiseks. Protsent arvutatakse rahas väljendatud väärtuses, olenemata sellest, kas müügi eest on makstud rahas, loonusena või muul viisil.

**II. MAA**

Põllumajandusliku majapidamise maa koosneb kasutatavast põllumajandusmaast (põllumaa, püsirohuma, püsikultuuride all olev maa ja koduaiad) ja muust maast (kasutamata põllumajandusmaa, metsamaa ja muu maa).

**Põllumaa**

Korrapäraselt haritav maa (küntav või viljeletav maa), tavaliselt külvikorrasteemiga hõlmatud maa.

Külvikord on konkreetsel põllul üheaastaste kultuuride plaanijärgne asendamine igal järgneval aastal nii, et üks liik ei kasvaks samal põllul ilma teatud vaheajata. Tavaliselt vahetatakse põllukultuure igal aastal, kuid ühte kultuuri võib maatükil harida ka mitu aastat. Eristamaks põllumaad püsikultuuride all olevast või püsirohumaast, rakendatakse viie aasta pikkust künnist. See tähendab, et kui maatükil viljeletakse ühte põllukultuuri järjest viis aastat või kauem ilma algset põllukultuuri uuega asendamata, ei loeta seda maad põllumaaks.

**Teravili terade (sh seemne) saamiseks**

Sellesse kategooriasse kuuluvad kõik maad, millel kasvatatakse kuivalt koristatavaid teravilju, hoolimata viimaste kasutusala (k.a taastuvenergia tootmiseks kasutatavad teraviljad)

**Pehme nisu ja speltanisu**

*Triticum aestivum* L. emend. Fiori et Paol., *Triticum spelta* L. ja *Triticum monococcum* L.

**Kõva nisu**

*Triticum durum* Desf.

**Rukis**

*Secale cereale* L., sh rukki ja teiste sügisel külvatavate põllukultuuride segud (meslin).

**Oder**

*Hordeum vulgare* L.

**Kaer**

*Avena sativa* L., sh kaera ja teiste kevadel külvatavate põllukultuuride segud.

**Maisiterad**

Mais (*Zea mays* L.), mida koristatakse terade saamiseks.

**Riis**

*Oryza sativa* L.

**Muu terade saamiseks kasvatatav teravili**

Eespool märkimata teravili, mida külvatakse puhaskultuuridena ja koristatakse kuivalt terade saamiseks.

**Kuivatatud kaunviljad ja valgurikkad taimed terade (sh seemne ning teravilja ja kaunvilja segude) saamiseks**

Valgusisalduse pärast külvatavad ja koristatavad põllumajanduskultuurid.

Sellesse kategooriasse kuuluvad kõik maad, millel kasvatatakse kuivatatud kaunvilju ja valgurikkaid taimi, mida koristatakse kuivalt terade saamiseks, hoolimata nende kasutusala (k.a taastuvenergia tootmiseks kasutatavad kultuurid).

**sellest hernes, põlduba ja maguslupiin**

*Pisum sativum* L., *Vicia faba* L., *Lupinus* spp., mida külvatakse puhaskultuuridena ja koristatakse kuivalt terade saamiseks.

**Kartul (sh varajane ja seemnekartul)**

*Solanum tuberosum* L.

**Suhkrupeet (v.a seeme)**

*Beta vulgaris* L., mis on ette nähtud suhkrutööstuse ja alkoholitootmise (k.a energiatootmise) jaoks.

**Söödajuurvili ja -kapsas (v.a seeme)**

Söödapeet (*Beta vulgaris* L.) ja *Brassicae* sugukonda kuuluvad taimed, mis on mõeldud sööda valmistamiseks, olenemata sellest, kas söödaks kasutatakse taime juuri või varsi, ning muud taimed, mida kasvatatakse peamiselt nende juurte kasutamiseks söödana ja mida ei ole mujal märgitud.

**Tehnilised kultuurid**

Taimed, mida tavaliselt ei müüda otsetarbimiseks, kuna neid on vaja enne lõppkasutust tööstuslikult töödelda.

Sellesse kategooriasse kuuluvad kõik maad, millel kasvatatakse tehnilisi kultuure, olenemata viimaste kasutusala (k. a taastuenergia tootmiseks kasutatavad kultuurid).

**Tubakas**

*Nicotiana tabacum* L.

**Humal**

*Humulus lupulus* L.

**Puuvill**

*Gossypium* spp., mida kasvatatakse kiu ja õliseemnete tootmiseks.

**Raps ja rüps**

*Brassica napus* L. (partim) ja *Brassica rapa* L. var. *sylvestris* (Lam.) Briggs, mida kasvatatakse õli tootmiseks ja koristatakse kuivalt.

**Päevalill**

*Helianthus annuus* L., mida koristatakse kuivalt.

**Soja**

*Glycine max* L. Merril, mida koristatakse kuivalt.

**Linaseemned (õlilina)**

*Linum usitatissimum* L., peamiselt õli valmistamiseks kasvatatavad sordid, mida koristatakse kuivalt.

**Muud õlikultuurid**

Mujal märkimata muud taimed, mida kasvatatakse peamiselt õlisisalduse pärast ja koristatakse kuivalt.

**Lina**

*Linum usitatissimum* L., peamiselt kiu tootmiseks kasvatatavad sordid.

**Harilik kanep**

*Cannabis sativa* L.

**Muud kiutaimed**

Muud peamiselt kiusisalduse pärast kasvatatavad taimed, mida ei ole mujal märgitud.

**Aromaatsed taimed, ravimtaimed ja maitsetaimed**

Ravimitööstuse, parfüümitööstuse või inimkasutuse jaoks kasvatatavad taimed või taimede osad.

Maitsetaimed erinevad köögiviljadest seeläbi, et neid kasutatakse väikestes kogustes ning pigem toidu maitsestamiseks kui otseselt toiduks.

**Mujal nimetamata tehnilised kultuurid**

Muud tehnilised kultuurid, mida ei ole mujal märgitud.

Siia alla kuuluvad ka maad, millel kasvatatakse üksnes taastuenergia tootmiseks kasutatavaid kultuure.

**Värsked köögiviljad, melonid ja maasikad, mis kasvavad:****avamaal või madala (ligipääsmatu) kaitsekatte all**

Värsked köögiviljad, melonid ja maasikad, mis kasvavad avamaal või madala (ligipääsmatu) katte all.

**põllul**

Värsked köögiviljad, melonid ja maasikad, mida kasvatatakse põllumaal külvikorra alusel vaheldumisi muude põllumajanduskultuuridega.

**aiamaal**

Värsked köögiviljad, melonid ja maasikad, mida kasvatatakse põllumaal külvikorra alusel vaheldumisi ainult muude aiakultuuridega.

**klaasi või muu (ligipääsetava) kaitsekatte all**

Põllukultuurid, mis on terve kasvuaja või suurema osa sellest kasvuhoones või paikse või teisaldatava kõrge katte all (klaasist või jäigast või painduvast plastikust).

**Lilled ja dekoratiivtaimed (v.a puukoolid):****avamaal või madala (ligipääsmatu) kaitsekatte all**

Lilled ja dekoratiivtaimed (v.a puukoolid), mis kasvavad avamaal või madala (ligipääsmatu) katte all.

**klaasi või muu (ligipääsetava) kaitsekatte all**

Lilled ja dekoratiivtaimed (v.a puukoolid), mis on terve kasvuaja või suurema osa sellest kasvuhoones või paikse või teisaldatava kõrge katte all (klaasist või jäigast või painduvast plastikust).

**Haljalt koristatavad taimed**

Kõik põllumajanduskultuurid, mida koristatakse haljalt ja mis on mõeldud peamiselt loomasöödaks, taastuenergia (nt biomassi tootmine haljasmaisist) ja haljasväetise tootmiseks, eelkõige teravili, kõrrelised, liblikõielised taimed, tehnilised kultuurid ja muud põllumajanduskultuurid, mida koristatakse või kasutatakse haljalt.

Põllumajanduskultuure tuleks kasvatada külvikorrasüsteemi alusel vaheldumisi teiste kultuuridega samal maal vähem kui viis aastat (ühe- või mitmeaastased söödataimed).

Siia kuuluvad ka põllukultuurid, mida põllumajanduslikus majapidamises ei kasutata, vaid mida müüakse teistele põllumajanduslikele majapidamistele vahetuks kasutamiseks või tööstusele.

**Ajutine rohumaa**

Tavapärasel külvikorrasüsteemis kasvatatavad karjatamiseks mõeldud heintaimed, hein või silo, mida kasvatatakse vähemalt üks ning kõige enam viis viljelusaastat ja mida külvatakse heina või heinasegudena. Enne uut külvi maa küntakse või haritakse muul viisil või hävitatakse taimed teisiti, nt herbitsiididega.

Siia kuuluvad peamiselt heintaimedest ja muudest söödataimedest (tavaliselt liblikõielistest taimedest) koosnevad segud, mida kasutatakse karjamaadel, koristatakse haljalt või kuiva heinana.

**Muud haljalt koristatavad taimed**

Muud ühe- või mitmeaastased (vähem kui viie-aastased) põllukultuurid, mida koristatakse haljalt, nagu on kirjeldatud punktis „Haljalt koristatavad taimed”.

**Haljasmais**

Igasugune silo saamiseks kasvatatav mais (*Zea mays* L.), mida ei koristata terade saamiseks (terve maisitõlvik, terve taim või selle osa).

Siia kuuluvad vahetult loomadele söötmiseks mõeldud (silostamata) haljasmais ja terved maisitõlvikud (tera, õisikutelg, terakest), mida kasvatatakse sööda või silo valmistamiseks või taastuvenergia tootmiseks.

**Liblikõielised taimed**

Liblikõielised taimed, mida kasvatatakse peamiselt söödaks, energia või haljasväetise tootmiseks ja mis koristatakse haljalt terve taimena.

Siia kuuluvad segud, mis koosnevad valdavalt liblikõielistest kultuuridest (tavaliselt > 80 %) ja heintaimedest ning mida koristatakse haljalt või kuiva heinana.

**Muud haljalt koristatavad taimed, mujal nimetamata**

Muud mujal nimetamata peamiselt loomasöödaks ettenähtud põllumajanduskultuurid, mida koristatakse haljalt.

**Põllumaa seemned ja seemikud**

Alad, millel kasvatatakse müügiks mõeldud seemneid ja seemikuid, v.a teravili, riis, kaunviljad, kartulid ja õlitaimede seemned. Siia alla kuuluvad ka seemneks koristatava haljassööda ja seemneks koristatavate juurtaimede all olevad alad, müügiks ette nähtud kõõgivilja- ja lilleseemned ja -seemikud.

**Muud põllumajanduskultuurid**

Mujal nimetamata põllumajanduskultuurid.

**Kesa**

Kogu külvikorrasteemis kasutatav või heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis (GAEC) <sup>(1)</sup> hoitav haritud või harimata põllumaa, millelt ei kavatseta viljelusaasta jooksul saaki koristada.

Kesa peamine tunnus on see, et maa on jäetud tavaliselt terveks viljelusaastaks puhkama.

Kesa võib olla:

1. tühi maa, kus ei kasva mingeid põllumajanduskultuure;
2. maa, kus kasvab vabalt looduslik taimestik, mida kasutatakse loomade söötmiseks või mis küntakse sisse;
3. maa, mida kasutatakse ainult haljasväetise tootmiseks (haljakesa).

**Koduaiad**

Koduaiad on põllumajandusliku majapidamise valdaja ja tema kodumajapidamise tarbeks mõeldud põllumajandustoodete kasvatamiseks kasutatavad maad, mis on tavaliselt ülejäänud põllumajandusmaast äratuntavalt eraldatud.

Majapidamisest väljapoole müüakse ainult juhuslikult ülejäävaid koduaia tooteid. Kõik need alad, millel kasvatatavaid tooteid müüakse pidevalt turul, kuuluvad teistesse kategooriatesse, seda isegi siis, kui neid tooteid tarbivad osaliselt ka majapidamise valdaja ja tema kodumajapidamine.

<sup>(1)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013, 17. detsember 2013, ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549).

**Püsirohumaa**

Maa, mida kasutatakse püsivalt (viis aastat või kauem) kõrreliste söödataimede kasvatamiseks harimise (külvamise) läbi või looduslikul (isekülvamise) teel ning mis ei ole hõlmatud põllumajandusliku majapidamise külvikorrasüsteemiga.

Kõnealust maad võib kasutada karjamaana, silo ja heina tegemiseks või taastuenergia tootmiseks.

**Karjamaa ja heinamaa, v.a hooldamata karjamaa**

Püsikarjamaa hea või keskmise kvaliteediga pinnasel. Neid alasid võib tavaliselt kasutada intensiivseks karjatamiseks.

**Hooldamata karjamaa**

Väikese saagiga püsirohumaa tavaliselt madala kvaliteediga pinnasel, nt mägisel maal ja suurtel kõrgustel, mille kvaliteeti ei ole tavaliselt väetamise, harimise, uuesti istutamise või kuivendamise teel parandatud.

Neid alasid saab tavaliselt kasutada ainult ekstensiivseks karjatamiseks, tavaliselt neid kas ei niideta või niidetakse ekstensiivselt ning seal ei saa loomi karjata suure tihedusega.

**Püsirohumaa, mida ei kasutata enam tootmise eesmärgil ja mis vastab toetuse saamise tingimustele.**

Püsirohumaad ja heinamaad, mida ei kasutata enam tootmise eesmärgil ja mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes, nagu on ette nähtud nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 <sup>(1)</sup> või vajaduse korral uuemates õigusaktides, ning mis vastavad rahalise toetuse saamise kriteeriumidele.

**Püskikultuurid**

Põllukultuurid, mida ei kasvatata külvikorrasüsteemi alusel (v.a püsirohumaad) ning mis kasvavad kaua ja annavad saaki mitu aastat.

**Puuvilja- ja marjaistandikud**

Alad, kus kasvavad puud, põõsad ja mitmeaastased marjataimed (v.a maasikad), mis on ette nähtud viljade saamiseks. Viljapuuaiad võivad olla istutatud tihedalt (puudel on väikesed vahed) või hõredalt (puudel on suured vahed).

**Puuviljasordid, sellest****parasvöötme puuviljad**

Puuviljaistandikud, mida haritakse viljade saamiseks tavaliselt parasvöötmes.

**lähistroopikavöötme puuviljad**

Puuviljaistandikud, mida haritakse viljade saamiseks tavaliselt lähistroopikavöötmes.

**Marjasordid**

Marjaistandikud, mida haritakse marjade saamiseks tavaliselt nii paras- kui ka lähistroopikavöötmes.

**Pähklid**

Pähkliistandikud, mida haritakse tavaliselt paras- ja lähistroopikavöötmes.

**Tsitrusseistandikud**

*Citrus* spp. istandikud

<sup>(1)</sup> Nõukogu määrus (EÜ) nr 1782/2003, 29. september 2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1).

**Oliiviistandikud,**

*Olea europea* L. istandikud

**kus tavapäraselt toodetakse lauaoliive**

Istandikud, kus kasvatatakse peamiselt lauaoliivide tootmiseks sobivaid sorte.

**kus tavapäraselt toodetakse oliive õli tootmiseks**

Istandikud, kus kasvatatakse peamiselt oliiviõli tootmiseks sobivaid sorte.

**Viinamarjaistandikud, kus tavapäraselt toodetakse**

*Vitis vinifera* L. istandikud

**kvaliteetveine**

Viinamarjasordid, mida kasvatatakse tavaliselt kaitstud päritolunimetusega (PDO) veinide tootmiseks, mis vastavad i) nõukogu määruses (EÜ) nr 479/2008 <sup>(1)</sup> või vajaduse korral uuemates õigusaktides ning ii) asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud nõuetele.

Viinamarjasordid, mida kasvatatakse tavaliselt kaitstud geograafilise tähisega (PGI) veinide tootmiseks, mis vastavad i) määruses (EÜ) nr 479/2008 või vajaduse korral uuemates õigusaktides ja ii) asjakohastes siseriiklikes õigusaktides sätestatud nõuetele.

**muid veine**

Muude kui PDO ja PGI veinide tootmiseks kasvatavad viinamarjasordid.

**lauaviinamarju**

Viinamarjasordid, mida kasvatatakse värskete viinamarjade tootmiseks.

**rosinaid**

Viinamarjasordid, mida kasvatatakse rosinate tootmiseks.

**Puukoolid**

Noorte puittaimedega kaetud alad, kus puid kasvatatakse avamaal hilisema ümberistutamise jaoks:

- a) viinapuu- ja -alustekoolid;
- b) viljapuukoolid ja marjaistikute kasvatamine;
- c) dekoratiivtaimeaiad;
- d) metsapuukoolid (v.a need, kus kasvatatakse metsamaal puid majapidamise enda vajadusteks);
- e) puud ja põõsad aedadesse, parkidesse, tee äärde ja mullele istutamiseks (nt hekitaimed, roosipuud ja muud dekoratiivpõõsad, dekoratiivsed okaspuud), sealhulgas nende istikud ja seemikud.

**Muud püskikultuurid**

Muud eelmises jaotises nimetatud avamaal kasvatatavad püskikultuurid, eelkõige punumiseks või põimimiseks kasutatavad püskikultuurid, mida koristatakse tavaliselt igal aastal, ning kasutataval põllumajandusmaal tulunduse eesmärgil jõulupuudeks kasvatatavad puud.

**Püskikultuurid katmiklalal**

<sup>(1)</sup> Nõukogu määrus (MAJAPIDAMISEGA OTSELT SEOTUD MUU TULUTOOVA TEGEVUSE OSAKAAL) nr 479/2008, 29. aprill 2008, mis käsitleb veinituru ühist korraldust ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1493/1999, (EÜ) nr 1782/2003, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 3/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2392/86 ja (EÜ) nr 1493/1999 (ELT L 148, 6.6.2008, lk 1).

**Muu maa**

Muu maa on kasutamata põllumajandusmaa (põllumajandusmaa, mida ei harita enam majanduslikel, sotsiaalsetel vm põhjustel ning mis ei ole külvikorrastustega hõlmatud), metsamaa ja muu maa (hoonete, taluõue, teede, tiikide, kivimurdude, kaljude jms all olev maa, viljatu maa).

**Kasutamata põllumajandusmaa**

Maa, mida on varem kasutatud põllumajandusmaana, kuid mida majanduslikel, sotsiaalsetel või muudel põhjustel vaatlusaastal enam ei harita ning mis ei ole külvikorrastustega hõlmatud, st maa, mida ei kasutata põllumajanduslikult.

Sellise maa võib uuesti harimisse võtta, kasutades selleks põllumajandusettevõttes tavapäraselt olemasolevaid vahendeid.

**Metsamaad**

Puude või metsapõõsastega kaetud alad, sh papli- ja muude selliste puude istandused metsamaadel ning väljaspool ning metsamaal majapidamise enda tarbeks kasvatatavad metsapuukoolid, samuti metsas asuvad objektid (metsateed, metsamaterjali hoidlad jne).

**sellest lühikese raieringiga madalmets**

Metsamaad, mida kasutatakse metsapuude kasvatamiseks ning mille raiering ei ületa 20 aastat.

Raiering on puude külvamise/istutamise ja metsaraie vahele jääv ajavahemik; raide alla ei kuulu tavapärane hooldustegevus, nagu harvendamine.

**Muu maa (hoonete, karjaiaia, teede, tiikide, kivimurdude, kaljude jms all olev maa, viljatu maa)**

Kõik põllumajandusliku majapidamise kogupinna hulka kuuluvad alad, mis ei ole kasutatav põllumajandusmaa, kasutamata põllumajandusmaa ega metsamaa.

**Seened**

Kultuurseened, mida kasvatatakse hoonetes, mis on selleks otstarbeks spetsiaalselt ehitatud või kohandatud, ning maa-alustes ruumides, koobastes ja keldrites.

**Energiakultuurid (biokütuse või muu taastuva energia tootmiseks)**

Selliste energiakultuuride viljelusala, mida ei kasutata muul eesmärgil kui energia tootmiseks ja mida kasvatatakse põllumajandusmaal.

**Niisutatud ala****Kogu niisutatav ala**

Kasutatava põllumajandusmaa maksimaalne kogupind, mida oleks võimalik vaatlusaastal põllumajanduslikus majapidamises tavapäraselt olemasolevate seadmete ja veekogusega niisutada.

**Viimase 12 kuu jooksul vähemalt kord niisutatud viljelusmaa kokku**

Vaatlusuupäevale eelneva 12 kuu jooksul vähemalt üks kord niisutatud põllukultuuride pindala.

**Kasutatud niisutusmeetodid****Pindniisutamine (üleujutamine, niisutuskraavid)**

Vee suunamine gravitatsiooni jõul mööda maapinda, kas kogu ala üleujutamise või vee suunamise teel läbi taimeridade vahel olevate vagude.

**Vihmutus**

Taimede niisutamine kõrgel rõhul vee maatükile pihustamise teel.

**Tilkastmine**

Taimede niisutamine, suunates vee tilkhaaval taimede juurtele, kasutades mikrovihmuteid või tekitades udusarnaseid tingimusi.

**Põllumajanduslikus majapidamises niisutamiseks kasutatava vee päritolu**

Kogu või enamuse majapidamises kasutava niisutusvee päritolu.

**Majapidamise territooriumi põhjavesi**

Majapidamise maa-alal või selle läheduses asuvad veeallikad, mille vesi on pärit puur- või salvkaevust või vabalt voolavast looduslikust põhjaveeallikast või mõnest muust samalaadsest kohast.

**Majapidamise territooriumi pinnavesi**

Väiksed looduslikud tiigid või kunstlikud paisud, mis asuvad täielikult majapidamise maa-alal või mida kasutab ainult üks majapidamine.

**Väljaspool majapidamise territooriumi asuvate järvede, jõgede või vooluveekogude pinnavesi**

Maie pinnavesi (järved, jõed, muud veekogud), mis ei ole kunstlikult loodud niisutamise eesmärgil.

**Väljaspool majapidamise territooriumi asuva veevarustusvõrgu vesi**

Väljastpoolt põllumajanduslikku majapidamist pärinev vesi, v.a jaotises „Väljaspool majapidamise territooriumi asuvate järvede, jõgede või vooluveekogude pinnavesi” nimetatud vesi, mida saavad kasutada vähemalt kaks majapidamist.

**Muud allikad**

Mujal mainimata päritoluga niisutusvesi. Sellesse kategooriasse võib kuuluda väga soolane vesi (nt Atlandi ookeanist või Vahemerest), mida töödeldakse enne kasutamist soolakontsentratsiooni vähendamiseks (magestatakse), või (madala soolasusega) riimvesi (nt Läänemerest ja teatud jõgedest), mida on võimalik kasutada vahetult ilma töötlemata. Siia võib kuuluda ka puhastatud heitvesi, mis tarnitakse kasutajale taaskasutatava veena.

**III. PÕLLUMAJANDUSLOOMAD**

Vaatluspäeval majapidamise otseses valduses või halduse all olevate produktiivloomade arv.

Need loomad ei pea tingimata olema valdaja omandis. Loomad võivad viibida majapidamise territooriumil (majapidamise kasutataval põllumajandusmaal või hoonetes) või väljaspool seda (ühiskarjamaadel või rände vahepeatusel jne).

**Hobuslased**

Hobuslaste sugukonna perekonda *Equus* kuuluvad koduloomad (hobused, eeslid jne).

**Veised**

Liikidesse *Bos taurus* ja *Bubalus bubalis* kuuluvad koduloomad, k.a hübriidid, nagu beefalo.

**Alla ühe aasta vanused isas- ja emasveised****Vähemalt ühe, kuid alla kahe aasta vanused pullikud****Vähemalt ühe, kuid alla kahe aasta vanused lehmikud****Vähemalt kaheaastased pullikud****Vähemalt kaheaastased lehmikud**

Veel poegimata kaheaastased ja vanemad lehmikud.

**Lüpsilehmad**

Poeginud lehmad (sh alla kaheaastased), keda nende tõu või eriomaduste tõttu peetakse ainult või peamiselt piima tootmiseks, mis on mõeldud inimestideks ja piimatoodete valmistamiseks.

**Muud lehmad**

Poeginud lehmad (sh alla kaheaastased), keda nende tõu või eriomaduste tõttu peetakse ainult või peamiselt vasikate tootmiseks ja kelle piim ei ole mõeldud inimtoiduks või piimatoodete valmistamiseks.

**Lambad ja kitsed****Lambad (igas vanuses)**

Liiki *Ovis aries* kuuluvad koduloomad.

**Emased aretusloomad**

Uted ja paaritatud utetalled

**Muud lambad**

Muud lambad, v.a aretusuted.

**Kitsed (igas vanuses)**

Alamliiki *Capra aegagrus hircus* kuuluvad koduloomad.

**Emased aretusloomad**

Poeginud kitsed ja paaritatud kitsed.

**Muud kitsed**

Muud kitsed, v.a emased aretusloomad.

**Sead**

Liiki *Sus scrofa domesticus* kuuluvad koduloomad.

**Pörsad eluskaaluga alla 20 kg**

Pörsad, kelle eluskaal jääb üldiselt alla 20 kg.

**Suguemised kaaluga vähemalt 50 kg**

Tõuaretuseks mõeldud emised kaaluga vähemalt 50 kg, olenemata sellest, kas nad on poeginud või mitte.

**Muud sead**

Mujal nimetamata sead.

**Kodulinnud****Broilerid**

Liiki *Gallus gallus* kuuluvad kodulinnud, keda peetakse liha tootmiseks.

**Munakanad**

Liiki *Gallus gallus* kuuluvad munemisikka jõudnud kodulinnud, keda peetakse munade tootmiseks.

**Muud kodulinnud**

Broilerite ja munakanade all nimetamata kodulinnud.

**Kalkunid**

Liiki *Meleagris* kuuluvad kodulinnud.

**Pardid**

Liikidesse *Anas* ja *Cairina moschata* kuuluvad kodulinnud.

**Haned**

Liiki *Anser anser dom.* kuuluvad kodulinnud.

**Jaanalinnud**

Jaanalinnud (*Struthio camelus*).

**Mujal nimetamata kodulinnud****Küülikud, emased aretusloomad**

Emased küülikud (liik *Oryctolagus*), keda kasvatatakse nuumküülikute saamiseks ja kes on poeginud.

**Mesilased**

Mee tootmiseks peetavate mesilastega (*Apis mellifera*) tarude arv.

**Mujal nimetamata põllumajandusloomad**

Käesolevas jaotises mujal nimetamata tootmisloomad.

**IV. TÖÖJÕUD****i) PÕLLUMAJANDUSTÖÖ MAJAPIDAMISES****Põllumajandusliku majapidamise tööjõud**

Põllumajandusliku majapidamise tööjõu hulka kuuluvad kõik isikud, kes on omandanud kohustusliku koolihariduse (jõudnud ikka, mil lõpeb koolikohustus) ja kes on töötanud majapidamises vaatluspäevale eelneva 12 kuu jooksul.

Kui siseriiklikes õigusaktides pole sätestatud täiskoormuse ja osakoormusega kohustusliku koolihariduse miinimumiga, loetakse koolikohustuse lõppemise eaks 15 aastat.

Ainuvaldajad, kes ei osale ise põllumajandustöös, registreeritakse küll uuringu käigus, kuid neid ei märgita kategooriasse „Majapidamise tööjõud kokku”.

Põllumajandusliku majapidamise tööjõu hulka arvatakse kõik pensioniikka jõudnud isikud, kes töötavad jätkuvalt majapidamises.

Siia hulka ei arvestata majapidamises töötavaid isikuid, kelle on palganud kolmas osapool või kes teevad tööd vastastikuse abi korras (nt alltöövõtjate või ühistute tööjõud).

**Põllumajandustöö**

Põllumajandustööna käsitatakse igasugust majapidamises tehtud tööd, mis on seotud i) määruse (EÜ) nr 1166/2008 I lisas määratletud tegevuste, ii) tootmisvahendite hoolduse või iii) nimetatud tootmistevastavate vahetult tulenevate tegevustega.

**Majapidamises põllumajandustööle kulunud aeg**

Põllumajanduslikus majapidamises põllumajandustööle kulunud aeg on põllumajandustööle tegelikult kulunud aeg (siia alla ei kuulu töö valdaja või juhi kodumajapidamises).

**Aasta tööühik (ATÜ)**

Täistööaja ekvivalent, st töötundide arv kokku, mis on jagatud täistööajaga töötaja aasta keskmise töötundide arvuga vastavas riigis.

Täistööaeg on töölepinguid reguleerivate siseriiklike õigusaktide alusel nõutav minimaalne tööaeg. Kui siseriiklikes õigusaktides pole ette nähtud töötundide arvu aasta kohta, loetakse miinimumiks 1 800 tundi (225 8-tunnist tööpäeva).

**Valdaja**

Põllumajandusliku majapidamise valdaja on füüsiline isik, füüsiliste isikute rühm või juriidiline isik, kelle kasuks ja nimel majapidamine tegutseb ning kes on majapidamise eest juriidiliselt ja majanduslikult vastutav, st isik, kes võtab enda kanda majapidamise majandusliku riski.

Valdajaks võib olla omanik, rentnik, pärandatava rendiõigusega rentnik, kasutusvaldaja või usaldusisik.

Sugu

Vanus

Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Juht**

Põllumajandusliku majapidamise juht on asjaomase majapidamise rahaasjade ning tootmistöö igapäevase korraldamise eest vastutav füüsiline isik.

Sugu

Vanus

Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Juhi väljaõpe****Juhi põllumajanduslik väljaõpe****Ainult praktiline põllumajanduslik kogemus**

Põllumajanduslikus majapidamises praktilise töö käigus omandatud kogemused.

**Põllumajanduslik baaskoolitus**

Põllumajanduskoolis ja/või teatavatele valdkondadele (s.h aiandus, viinamarjakasvatus, metsamajandus, kalakasvatus, veterinaaria, põllumajandustehnoloogia jms) spetsialiseerunud koolitusasutuses läbitud koolitus. Baaskoolituse alla loetakse ka põllumajandusalane õppepraktika.

**Täielik põllumajanduslik väljaõpe**

Igasugune pärast kohustuslikku kooliharidust läbitud vähemalt kaheaastasele täiskoormusega koolitusele vastav väljaõpe, mis on läbitud põllumajanduskoolis, ülikoolis või muus kõrgkoolis, mis annab hariduse põllumajanduse, aianduse, viinamarjakasvatuse, metsamajanduse, kalakasvatuse, veterinaaria, põllumajandustehnoloogia vms alal.

**Põllumajandusliku majapidamise juhi kutsekoolitus viimase 12 kuu jooksul**

Kutsekoolitus on koolitaja või koolitusasutuse pakutav koolitusmeede või -tegevus, mille peamiseks eesmärgiks on põllumajandustegevuse või konkreetse põllumajandusettevõtte tegevusega otseselt seotud oskuste omandamine või olemasolevate oskuste arendamine või täiendamine.

**Ainuvaldaja pereliikmed, kes teevad majapidamises põllumajandustöid**

Ainuvaldaja pereliikmed, kaasa arvatud abikaasa, kes teevad majapidamises põllumajandustöid, kuid võivad elada ka mujal.

Üldiselt on valdaja pereliikmeteks abikaasa, sugulased ülenevas või alanevas liinis (sh sugulased abielu ja lapsendamise kaudu) ning valdaja või tema abikaasa vennad ja õed.

Abikaasadena käsitletakse ka elukaaslast, kes ei ole omavahel abielus.

**Ainuvaldaja pereliikmed, kes teevad majapidamises põllumajandustööd: meessoost**

— Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Ainuvaldaja pereliikmed, kes teevad majapidamises põllumajandustööd: naissoost**

— Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Alalised töötajad väljastpoolt perekonda**

Kõik majapidamises põllumajandustööd tegevad isikud, kes saavad selle eest tasu (palka, töötasu, kasumit või muid väljamakseid, sh loonustasu), välja arvatud valdaja ja tema pereliikmed.

Alaliste töötajatena käsitatakse vaatlusaluses majapidamises vaatluspäevale eelneva 12 kuu jooksul igal nädalal põllumajandustööd teinud isikuid sõltumata nende tööajala pikkusest.

Siia kuuluvad ka isikud, kes on töötanud regulaarselt vähem kui 12 kuu jooksul, kuid ei ole saanud töötada terve ajavahemiku jooksul järgmistel põhjustel:

1. majapidamise erilised tootmistingimused (nt avamaal oliivide või viinamarjade või puu- ja köögiviljade või karjamaal nuumkarja kasvatamisele spetsialiseerunud ettevõtted, kus vajatakse tööjõudu üksnes mõneks kuuks);
2. töölt puudumine puhkuse, sõjaväeteenistuse, haiguse, õnnetusjuhtumi või surma tõttu;
3. majapidamises töö alustamise või lõpetamise tõttu (siia kuuluvad ka töölised, kes on vaatluspäevale eelneva 12 kuu jooksul lõpetanud töö ühes majapidamises ning asunud tööle teises);
4. kogu majapidamise töö seiskumine õnnetuse (üleujutus, tulekahju jms) tagajärjel.

**Alalised töötajad väljastpoolt perekonda: meessoost**

— Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Alalised töötajad väljastpoolt perekonda: naissoost**

— Põllumajandustöö majapidamises (v.a majapidamistööd)

**Ajutised töötajad väljastpoolt perekonda: mees- ja naissoost**

Ajutised töötajad on töötajad, kes ei ole töötanud vaatluspäevale eelneva 12 kuu jooksul igal nädalal majapidamises mõnel muul põhjusel kui eelmises jaotises „Alalised töötajad väljastpoolt perekonda” loetletud.

Väljastpoolt perekonda pärit ajutiste töötajate tööpäevade hulka arvestatakse iga päev, mil töötajale on makstud palka või tasu (palka, kasumit või muid väljamakseid, sh loonustasu) täistööpäeva eest ning mille jooksul ta on teinud tööd, mida tavaliselt teeb täiskohaga põllumajandustöötaja. Tööpäevade hulka ei loeta puhkuse- ja haiguspäevi.

Täistööpäevaks loetakse täisajaga töötavate alaliste töötajate tavapärase tööpäev.

- ii) MUU TULUTOOV TEGEVUS: MITTEPÕLLUMAJANDUSLIK (MAJAPIDAMISEGA OTSESELTL MITTE SEOTUD) TÖÖ MAJAPIDAMISES JA TÖÖ VÄLJASPOOL MAJAPIDAMIST

Muu tulutoov tegevus on mis tahes tegevus, mida tehakse tasu eest (palk, töötasu, kasum või muu väljamakse, sh loonustasu, sõltuvalt osutatud teenusest) ja mis ei kuulu IV jaotise punktis i nimetatud põllumajandustöö ega V jaotise punktis i nimetatud muu otseselt majapidamisega seotud tulutoova tegevuse alla.

Siia alla kuulub ka ühe põllumajandusliku majapidamise töötajate poolt teise põllumajandusliku majapidamise heaks tehtud töö.

Kõik turismi, majutusteenuste, turistidele või teistele rühmadele majapidamise tutvustamise, spordi ja puhketegevusega jne seotud tegevused, mille käigus kasutatakse majapidamise maad, hooneid vm ressursse.

**Käsitöö**

Käsitööesemed, mis on valmistatud majapidamise valdaja või pereliikmete või väljastpoolt perekonda palgatud tööjõu poolt, tingimusel et viimased teevad ka põllumajandustööd, sõltumata sellest, kuidas neid esemeid müüakse.

**Põllumajandussaaduste töötlemine**

Põllumajanduslike esmatoodete töötlemine kõrvaltoodeteks majapidamises, sõltumata sellest, kas toormaterjal on kohapeal toodetud või mujalt ostetud. Siia kuulub ka liha töötlemine, juustu valmistamine jms.

Sellesse kategooriasse kuulub igasugune põllumajandustoodete töötlemine, v.a siis, kui töötlemine on käsitatav põllumajandustegevuse osana. Seetõttu ei kuulu siia kategooriasse veini töötlemine ja oliiviõli tootmine, v.a juhul, kui sisseostetava veini või oliiviõli osakaal on märkimisväärne.

**Taastuenergia tootmine**

Turustamise eesmärgil taastuenergia (k.a biogaasi, biokütuse või elektrienergia) tootmine tuuleturbiinide või muude seadmete abil või põllumajanduslikust toorainest.

Siia ei kuulu majapidamise oma tarbeks toodetud taastuenergia.

**Puidutöötlemine (nt saagimine)**

Toorpuidu töötlemine majapidamises turustamise eesmärgil (puidu saagimine jms).

**Vesiviljelus**

Kalade, vähkide jms tootmine majapidamises. Siia ei kuulu üksnes kalapüügiga seotud tegevused.

**Lepinguline töö (kasutades majapidamise tootmiseseadmeid)**

Majapidamise seadmeid kasutades tehtud lepinguline töö, mille puhul eristatakse tegevusi põllumajandussektoris ja väljaspool seda, nagu lumekoristus, transporditööd, maastikuhooldus, põllumajandus- ja keskkonnateenused jms.

**Põllumajanduslik (teistele majapidamistele)****Mittepõllumajanduslik****Metsandus**

Metsatöö, milleks kasutatakse majapidamise tööjõudu, masinaid ja seadmeid, mida tavaliselt rakendatakse põllumajanduses.

**Muu**

Muu majapidamisega otseselt seotud tulutoov tegevus, mujal nimetamata.

**Kes on tegevusse kaasatud?**

Sellesse kategooriasse kuuluvad tegevused on järgmised:

- põhitegevus (tegevus, milleks kulub rohkem või sama palju aega kui majapidamise heaks tehtavale põllumajandustööle);
- kõrvaltegevus (tegevus, milleks kulub vähem aega kui majapidamise heaks tehtavale põllumajandustööle).

**Valdaja, kes on ka majapidamise juht****Ainuvaldaja muud pereliikmed, põhitegevusena****Ainuvaldaja muud pereliikmed, kõrvaltegevusena****Majapidamises regulaarselt töötavad isikud, kes ei ole pereliikmed, põhitegevusena****Majapidamises regulaarselt töötavad isikud, kes ei ole pereliikmed, kõrvaltegevusena**

ii) MAJAPIDAMISEGA OTSELT SEOTUD MUU TULUTOOVA TEGEVUSE OSAKAAL

### **Protsent majapidamise lõpptoodangust**

Majapidamisega otseselt seotud muu tulutoova tegevuse osakaal majapidamise lõpptoodangust arvutatakse majapidamisega otseselt seotud muu tulutoova tegevuse käibe osana majapidamise kogukäibest ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 <sup>(1)</sup> kohastest majapidamise otsetoetustest.

$$\text{SUHTARV} = \frac{\text{Majapidamisega otseselt seotud muu tulutoova tegevuse käive}}{\text{Majapidamise kogukäive (majapidamisega otseselt seotud põllumajandustöö ja muu tulutoov tegevus)} + \text{otsetoetused}}$$

## **VI. MAAELU ARENGU TOETUS**

### **Majapidamine on saanud viimase kolme aasta jooksul järgmiste maaelu arendamise meetmete raames toetusi**

Määruse (EÜ) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ette nähtud meetmed, mille alusel majapidamine on toetust saanud.

Kogutakse andmeid selle kohta, kas majapidamine on viimase kolme aasta jooksul saanud ühe või mitme alljärgneva maaelu arengu meetme raames toetusi vastavalt uuemates õigusaktides sätestatud standarditele ja eeskirjadele.

#### **Põllumajandustootjate osalemine toidukvaliteedikavades**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 16: põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad

#### **Natura 2000 toetused ja vee raamdirektiiviga <sup>(2)</sup> seotud toetused**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 30: Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused

#### **Põllumajanduslikud keskkonnatoetused – kliimatoetused**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 28: põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede

#### **Mahepõllumajandus**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 29: mahepõllumajandus

#### **Loomade heaolu toetused**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 33: loomade heaolu

#### **Investeeringud materiaalsesse varasse**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 17: investeeringud materiaalsesse varasse

#### **Loodusõnnetustest ja katastroofidest tingitud põllumajandusliku tootmise potentsiaali kahjustumise ennetamine ja kõrvaldamine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 18: loodusõnnetuses ja katastroofides kahjustunud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

#### **Põllumajanduslike majapidamiste ja äritegevuse arendamine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 19: põllumajanduslike majapidamiste ja äritegevuse arendamine

#### **Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 21: investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse

<sup>(1)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1307/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608).

<sup>(2)</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

**Metsastamine ja metsaalade loomine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 22: metsastamine ja metsaalade loomine

**Agrometsandussüsteemide loomine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 23: agrometsandussüsteemide loomine

**Metsakahjustuste ennetamine ja kõrvaldamine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 24: metsapõlengutest ja loodusõnnetustest ning katastroofidest tingitud metsakahjustuste ennetamine ja kõrvaldamine

**Investeeringud metsade vastupidavuse ja keskkonnaväärtuse parandamisse**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 25: investeeringud metsa ökosüsteemide vastupanuvõime ja keskkonnaväärtuse parandamisse

**Investeeringud metsandustehnoloogiasse ning metsasaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 26: investeeringud metsandustehnoloogiasse ning metsasaaduste töötlemisse, mobiliseerimisse ja turustamisse

**Toetused looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladele**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 31: toetused looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega aladele

**Metsakeskkonna- ja kliimateenused ning metsakaitse**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 34: metsakeskkonna- ja kliimateenused ning metsakaitse

**Riskijuhtimine**

Määruse (EL) nr 1305/2013 artikkel 36: riskijuhtimine

**VII. PÕLLUMAJANDUSLIKUS MAJAPIDAMISES RAKENDATAVAD PINNASE- JA SÖNNIKUKÄITLUSMEETODID****Maaharimismeetodid avapõllumaal****Traditsiooniline maaharimine**

Viljelusmaa harimine traditsiooniliste meetoditega – kõigepealt mulla ümberpööramine hõlm- või ketasadrage ning seejärel randaaliga äestamine.

**Pindharimine**

Viljelusmaa harimine kaitsvalt (madalkünniga) – maaharimismeetodi või -meetodite süsteemiga, mille puhul taimejäägid (vähemalt 30 %) jäetakse erosiooni takistamiseks ja niiskuse säilitamiseks mulla pinnale ning mille puhul mulda ümber ei pöörata.

**Otsekülv (v.a avapõllumaa mitmeaastaste taimedega)**

Viljelusmaa, mida lõikuse ja külvamise vahel ei harita.

**Pinnakate avapõllumaal**

Viljelusmaa katmine talveks taimede või taimejääkidega või maa paljaks jätmine.

**Tavaline talivili**

Viljelusmaa, kuhu sügisel külvatakse põllukultuurid, millel lastakse talvel kasvada (tavaline talivili, nt talinisu) ning koristatakse tavapärasel moel või kasutatakse karjatamiseks.

**Haljasväetistaimed või eelvili**

Viljelusmaa, kuhu põllukultuure külvatakse eelkõige selleks, et vähendada mulla, toitainete ja taimekaitsevahendite kadu talvel või teistel perioodidel, mil maa oleks muidu söötis või kadudele vastuvõtlik. Nende kultuuride majanduslik väärtus on väike ja peamine eesmärk on mulla ja toitainete kaitse.

Tavaliselt küntakse need kultuurid kevadel enne mõne muu põllukultuuri külvamist sisse ning neid ei koristata ega kasutata karjatamiseks.

**Taimejäägid**

Viljelusmaa, mis on talvel kaetud eelmise hooaja taime- ja koristusjääkidega. Siia alla ei kuulu eelvili ega haljasväetistaimed.

**Paljas muld**

Viljelusmaa, mida sügisel küntakse või haritakse muul viisil, kuid mida ei külvata ega kaeta talvel taimejääkidega, vaid mis jääb paljaks kuni järgmise kevadhooaja külvielsete agrotehniliste tegevuste või külvini.

**Avapõllumaa mitmeaastaste taimedega**

Avapõllumaa mitmeaastaste taimedega, mida ei külvata ega harita vaatlusaastal.

**Põllumaa külvikord**

Külvikord on konkreetsel põllul kultuuride plaanijärgne asendamine igal järgneval aastal nii, et üks liik ei kasvaks samal põllul ilma teatud vaheajata.

**Külvikorra allutatud põllumaa osakaal**

Põllumaa on osa plaanijärgsest külvikorrasüsteemist.

**Ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala – põlluservade, puhverribade, hekkide, puude, kesa, biotoopide, metsastatud maa-ala ja maastikuelementide kogupindala**

Maa-ala, mille puhul majapidamise juht tagab ökoloogilise kasutuseesmärgi vastavalt määruse (EL) nr 1307/2013 artiklile 46. Põlluservade, puhverribade, hekkide, puude, kesa, biotoopide, metsastatud maa-ala ja maastikuelementide kogupindala

Märkida ainult selliste põllumajanduslike majapidamiste puhul, kus põllumaad on üle 15 ha.

**Sõnnikulaotamise meetodid**

Protsent majapidamise sõnniku koguhulgast (kohapeal toodetud ja sisseveetud sõnnik, v.a väljaveetud sõnnik), mida laotatakse põllumajandusmaale eri laotamise meetodeid kasutades.

**Paisklaotus**

Sõnnik laotatakse maa- või põllumajanduskultuuride pinnale lohis- või sisestuslaotuse tehnikat kasutamata.

**Mullaga segamata**

Protsent kogu laotatud sõnnikust, mida mullaga ei segata. Kui sõnnikut ei segata mullaga 24 tunni jooksul pärast paisklaotamist, kuulub ta siia kategooriasse.

**Mullaga segamine 4 tunni jooksul pärast laotamist**

Protsent kogu laotatud sõnnikust, mis segatakse mehhaaniliselt mullaga 4 tunni jooksul pärast laotamist.

**Mullaga segamine hiljem kui 4 tundi pärast laotamist**

Protsent kogu laotatud sõnnikust, mis segatakse mehhaaniliselt mullaga hiljem kui 4 tundi pärast laotamist. Kui sõnnikut ei segata mullaga 24 tunni jooksul pärast paisklaotamist, ei märgita teda siia kategooriasse, vaid kategooriasse „Mullaga segamata”.

**Lohislaotus**

Virts või läga laotatakse maapinnale paralleelsete ridadena, jättes vahepealse rea sõnnikust vabaks, kasutades virtsa või läga maapinnale laotamiseks paakauto või traktori taha kinnitatud seadet (vedelsõnniku laoturit).

**Lohisvoolik**

Vedelsõnniku laoturi tüüp, mis koosneb mitmest vardale kinnitatud voolikust, kuid milles ei kasutata seadet põllukultuuride või rohu lehtede eraldamiseks.

**Lohisking**

Vedelsõnniku laoturi tüüp, mis koosneb mitmest vardale kinnitatud jala- või kingakujulisest seadmest, mille eesmärk on põllukultuuride või rohu lehtede eraldamine, et laotada sõnnik maapinnale ridadena, vähendades seejuures põllukultuuride ja rohu saastamist.

**Sisestuslaotus**

Virtsa või läga laotamine, sisestades selle mullapinda lõigatud erineva sügavusega lõhedesse, sõltuvalt sisesti tüübist.

**Madal/avalõhedega**

Lõhed on madalad, tavaliselt ligikaudu 50 mm sügavused. Pärast sõnniku laotamist jäävad need avatuks.

**Sügav/sulglõhedega**

Lõhed on sügavamad, tavaliselt ligikaudu 150 mm sügavused. Pärast sõnniku laotamist need suletakse.

**Sõnniku sissevedu majapidamisse ja väljavedu majapidamisest****Majapidamisest väljaveetud toodetud sõnniku koguhulk**

Majapidamisest väljaveetud sõnniku hulk

**Majapidamisse sisseveetud sõnnik**

Majapidamisse põllumajanduses kasutamiseks sisseveetud sõnniku hulk, olenemata sellest, kas selle eest on makstud või see on tasuta saadud."

---